

19.5.2022

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@govsec.fi
nina.vienonen@govsec.fi

Viite: lausuntopyyntönnö 23.3.2022, VN/14247/2021-SM-1

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta

Suomen Palopäälystöliitto – Finlands Brandbefälsförbund ry kiittää lausunnonantomahdollisuudesta. Lausunnon kirjoittamisen tueksi kysimme jäsenistömme näkemyksiä asiasta. Esitämme seuraavia huomioita:

Avotulen tekoa koskeva sääntely

HE-luonnos sisältää ehdotuksen pelastuslain 6 §:n muuttamiseksi siten, että metsä- ja ruohikkopalovaroitus muutettaisiin käsitteellisesti maastopalovaroitukseksi.

Pelastuslakimuutoksen esiselvityshankkeen onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta -jaostossa havaittiin avotulentekokiellon valtakunnallisesti poikkeavat tulkinnat sekä epäsuhta metsä- ja ruohikkopalovaroituksesta seuraavista rajoituksista, kun on kyse ammattimaisesta toiminnasta (kulutus vs. yleisötapahtumat, tuliesitykset, ilotulitusnäytökset jne). Jaoston muistiossa todettiin, että sekä kemikaaliturvallisuuslaki että pelastuslaki sisältävät säännökset, joiden perusteella viranomainen voi asettaa ilotulitusnäytöksen järjestämiselle ehtoja tai kieltää näytöksen. Jaosto ehdottikin, että pelastuslakia olisi soveltamiskäytännön selventämiseksi ja yhdenmukaistamiseksi tarkistettava niin, että kemikaaliturvallisuuslain 97 §:ssä tarkoitettuja ilotulitusnäytöksiä olisi mahdollista järjestää kuivanakin aikana erityistä varovaisuutta noudattaen. Myös muu hallittu tulenkäyttö olisi mahdollista pelastuslain 16 §:n tarkoittamissa yleisötilaisuuksissa erityistä varovaisuutta noudattaen. Tällainen sääntely vastaisi mitä pelastuslain 7 §:ssä on säädetty kulotuksesta. Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta -jaosto priorisoi tämän muutoksen korkeimpaan kiireellisyysluokkaan.

HE-esitysluonnos sisältää kuitenkin vain käsitteellisen muutoksen avotulentekoa koskevaan pykälään, eikä siinä ole huomioitu niitä ongelmia, jotka seuraavat yksityisen ja ammattimaisen toiminnan ehdottomasta kieltämisestä metsäpalovaroituksen aikana. Yleisötapahtumiin tulee laatia pelastuslain edellyttämä pelastussuunnitelma, jolloin myös avotulen käytöstä aiheutuvat riskit sekä toimenpiteet niihin varautumiseksi tulevat suunnittelun yhteydessä arvioitavaksi. Siten avotulen käyttö yleisötapahtumissa on perusteltua jättää tapahtuman järjestäjän sekä pelastusviranomaisen harkintaan.

Tässä yhteydessä olisikin perusteltua säätää, että avotulenteon kieltö maastopalovaroituksen aikana ei koskisi kulotuksen lisäksi yleisötapahtumia, joihin on laadittu yleisötapahtuman pelastussuunnitelma.

Palovaroittimet 17 §

Kannatamme palovaroittimen kunnossapitovastuun siirtämistä kiinteistön omistajalle esitetyn mukaisesti. Kuitenkin palovaroittimen hankinta- ja kunnossapitovastuun siirtämistä rakennuksen omistajalle olisi vielä täsmennettävä esimerkiksi lain perusteluissa.

- Mitä tarkoitetaan toimintakunnossa pitämisellä, koskeeko se myös palovaroittimen valmistajan ohjeissa olevaa pariston kunnan varmistamista esim. kuukausittain? Vai onko tämä tehtävä haltijalla? Tästä asiasta on jo kentällä eri tulkintoja.
- Jos asukas on kuulovammainen, eikä hän kuule normaalin palovaroittimen ääntä, kenen velvollisuus on huolehtia asuntoon juuri hänelle soveltuva tulipalosta varoitettava laite?
- Voiko kunnossapitovastuun vaihtaminen aiheuttaa turvallisuusriskejä, jollei rakennuksen omistajalla ole heti samana päivän palovaroittimen vikaantuessa mahdollisuutta sen uusimiseen tai huoltamiseen

23a § Siviilivalmiusneuvottelukunta

Pelastustoimen suunnittelua, kehittämistä ja seuranta varten sisäministeriön apuna on siviilivalmiusneuvottelukunta. Neuvottelukunnassa voi olla jaostoja.

Neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta, toimikaudesta ja jaostoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Pykälässä 23a kohdassa mainittu siviilivalmiuden neuvottelukunnan rooli suhteessa järjestämislain 9 § mainitun Pelastustoimen neuvottelukunnan kanssa jää avoimeksi, joten tätä roolitusta olisi hyvä tarkentaa. Pidämme myös tärkeänä, että elinkeinoelämän pysyvä edustus Siviilivalmiusneuvottelukunnassa otetaan huomioon sopivan edustajan, esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön, avulla.

32§ Pelastustoiminnan sisältö

Pykälässä 32 määritellään pelastustoiminnan sisällöstä muun muassa seuraavaa:

32 § Pelastustoiminnan sisältö

Pelastustoimintaan kuuluu:

- 1) hälytysten vastaanottaminen;
- 2) väestön varoittaminen;
- 3) uhkaavan onnettomuuden torjuminen;
- 4) onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen;
- 5) tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen;
- 6) 1—5 kohdassa mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, tilannekuva-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnat.

Pelastustoiminnan käsitteeseen tulee siis mukaan tilannekuvan ylläpito ja siitä linkitys 57 § kelpoisuusehtoihin (ei nyt muutoksessa, muuta kuin ulkomaisen hyväksynnän osalta).

57 § Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

”Pelastustoimintaan osallistuvan pelastuslaitoksen päätoimisen miehistön, alipäällystön ja päällystön viran tai tehtävän kelpoisuusvaatimuksena on virkaa tai tehtävää vastaava pelastusalan tutkinto.” – –

Edellä mainittujen pykälien perusteella voidaan tulkita, että pelastuslaitoksen päätoimisella henkilöstöllä, joka osallistuu pelastustoimintaan suorittamalla 32§ 6 kohdassa mainittuja tukitehtäviä tulisi olla pelastusalan tutkinto. Perustavoitteena tulisi kuitenkin olla se, että pelastustoiminta kokonaisuudessaan saadaan hoidettua mahdollisimman tehokkaasti. Tällöin tukitehtävissä tulee voida hyödyntää myös henkilöitä, joilla ei ole pelastusalan tutkintoa. Riittää, että heillä on riittävä perehdytys, koulutus ja osaaminen

ko. tehtävään. Johtopäätöksenä voidaan esittää, että pykälä 32 ja 57 tulee tarkastella samanaikaisesti ja selkeyttää niitä niin, että pykälät eivät estä tehokasta pelastustoiminnan organisointia.

Valvontarekisterin tietosisältö

Lakiehdotusluonnoksessa todetaan, että tällä hetkellä pelastuslaitoksella ei olisi oikeutta tallentaa vastaanottamiaan kulutusilmoituksia, ja lakiesitys sisältää ehdotuksen mahdollistaa näiden tietojen tallentaminen valvontarekisteriin. Edelleen esityksessä todetaan, että ei ole säännelty, että pelastuslaitos saisi tallentaa tarkastuslaitosten toimittamat tiedot rekistereihinsä. Myös nämä on tarkoitus lisätä "sallittuihin" asiakirjoihin.

Pelastusviranomaisella on kuitenkin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (679/2016, GDPR) 6.1 artiklan alakohdan e nojalla oikeus tallentaa yleisen edun kannalta tarpeellisia henkilötietoja henkilörekisteriin. Käytännössä esitetty lakimuutos lähinnä muuttaisi oikeutusperusteen GDPR 6.1 artiklan alakohdasta e (yleinen etu) alakohtaan c (lakisääteinen velvoite), mutta ei muuttaisi nykyistä oikeustilaa. Mikäli lakiesityksen tavoitteena on kieltää muiden kuin pelastuslain 93 §:ssä säädettyjen tietojen tallentaminen valvontarekisteriin mainitun tietosuoja-asetuksen oikeutusperusteen (yleinen etu) nojalla, tulisi muiden kuin 93 §:ssä säädettyjen tietojen tallettaminen valvontarekisteriin kieltää erikseen.

Maininta siitä, että viranomaisella ei olisi oikeutta tallentaa kulutusilmoituksia, tulisi poistaa. Poistamatta jättäminen voi johtaa väärinkäsityksiin siitä, mitä tietoja pelastusviranomaisella on oikeus tallentaa. Tällaisia tallentamisen osalta melko sääntelemättömiä tietoja voi olla esimerkiksi palontutinnan yhteydessä saadut tiedot (lain 88 §), samoin kuin muiden kuin lain 42 §:ssä säädettyjen yhteistyötahojen valvontakohteisiin liittyvä kirjeenvaihto, kuten ilmoitukset mahdollisesta onnettomuusriskistä tai yksittäistä rakennuskohdetta koskeva neuvontaan ja ohjaukseen liittyvä kirjeenvaihto.

Reagointi valvonnassa havaittuihin puutteisiin

Lakiesitys sisältää kannatettavan ehdotuksen 81 §:n muuttamiseksi siten, että korjausmääräyksen antamisen sijasta säädettäisiin, että pelastusviranomaisen olisi puututtava havaitsemiinsa laiminlyönteihin. Edelleen esityksen mukaan, jos puutteita tai laiminlyöntejä ei voida heti korjata, olisi ne määrättävä korjattavaksi ja korjaamiselle olisi annettava määräaika.

Lakiesitystä on mahdollista tulkita nykyiseen tapaan siten, että riittävä toimenpide puutteen havaitsemisen jälkeen on puutteen korjattavaksi määrääminen, joka olisi edelleen tehtävä, jos puutetta ei voitaisi heti korjata. Ehdotettu sääntely ei korjaa asiakkaan kuulemiseen liittyvää problematiikkaa, sillä voimassa olevaa 81 §:ää on tietyissä tapauksissa tulkittu siten, että asiakkaan riittävä kuuleminen olisi mahdollista ohittaa.

Ehdotettu 81 §:n ensimmäinen lause on askel oikeaan suuntaan, mutta ei vielä sisällä veloitetta puutteiden jälkivalvonnan järjestämiseksi. Tämä voi olla perusteltua, sillä kaikkien puutteiden jälkivalvonta voi olla resurssieconomisesti tehotonta, ja tältä osin jälkivalvonnan toteutus on perusteltua jättää osaksi valvontasuunnitelmaa. Kuitenkin ehdotettu toinen lause ei korjaa nykyisessä menettelyssä olevia haasteita liittyen asiakkaan kuulemiseen. Lisäksi korjausmääräys on luonteeltaan velvoittava hallintopäätös, joka tulee toimittaa todisteellisesti (hallintolaki 60 §). Ottaen huomioon, että osa havaituista puutteista saattaa olla siinä määrin vähäisiä, että velvoittavan

hallintopäätöksen antaminen ja kaikkien asianosaisten kuulemisen järjestäminen ei välttämättä ole oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.

Luonnoksen sivulta 25 on pääteltävissä, että ehdotetulla sääntelyllä olisi tarkoitus vähentää tarpeetonta hallinnollista työtä, sillä arviolta 80–90 % palotarkastuspöytäkirjoista sisältää velvoittavia korjausmääräyksiä. Korjausmääräyksistä valtaosa on kuitenkin sellaisia, joita ei saada välittömästi tarkastuksen yhteydessä korjattua. Jo nykyinen käytäntö on pääosin ollut se, että jos puute korjataan tarkastuksen yhteydessä, ei korjattavaksi määrättävää puutetta enää ole, jolloin korjausmääräystä ei anneta. Siten hallinnollista taakkaa vähentäisi esitetty merkittävämminkin se, että vähäisistä puutteista ei olisi välttämätöntä antaa korjausmääräystä vaan puutteeseen voisi reagoida ohjauksen ja neuvonnan keinoin.

Siten ehdotamme, että 81 § muotoiltaisiin esimerkiksi seuraavasti: Hyvinvointialueen pelastusviranomaisen on puututtava valvontatehtävää suorittaessaan havaitsemiinsa puutteisiin tässä laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa. Jos puutteita ei voida heti korjata, pelastusviranomainen voi määrätä ne korjattaviksi määräajassa.

Tällöin vähäisiin puutteisiin voitaisiin reagoida myös ohjaamalla ja neuvomalla, joka olisi lakiesityksessäkin esitetty tavoite.

Valvonta rakennustyön aikana

Ehdotettu sääntely nojaa vahvasti käsitteellisesti palotarkastukseen. Tulisi harkita, pitäisikö tässä yhteydessä huomioida se, että rakennusten käyttöönottoon liittyvää valvontaa voidaan toteuttaa myös asiakirjavalvontana. Lisäksi 81 a §:n perusteluissa olisi tarpeen todeta, että 81 a §:n mukaisesta lausunnosta ei voi erikseen valittaa, vaan valitusoikeus kohdistuisi rakennusvalvontaviranomaisen päätökseen.

Varautumistehtävien rekisteri

HE-luonnos sisältää ehdotuksen varautumistehtävien rekisterin pakollisuudesta. Kuitenkin esityksessä todetaan, että (muun muassa tällä) ei olisi vaikutuksia hyvinvointialueiden talouteen, ja että hyvinvointialueille ei säädettäisi uusia tehtäviä. Varautumistehtäviin liittyvän rekisterin perustaminen ja ylläpito on kuitenkin uusi tehtävä, joka tulisi huomioida vaikutuksissa hyvinvointialueiden talouteen, ja muutoinkin hyvinvointialueiden toimintaan ja tehtäviin.

Pelastusopisto

- Pelastusopistolla tulisi olla koko Suomen tasoinen rooli pelastustoimen osaamisen kehittämisessä.
- Pelastusopiston tuottamat koulutusmateriaalit pitäisi saada suoraan myös elinkeinoelämän palokunnille, vaikka niillä ei olisi sopimusta alueen pelastuslaitoksen kanssa.
- Tavoite on, että Suomessa teollisuudella (yrityksillä) olisi pelastusviranomaisten kanssa yhteensopivat taktiikat johtamisessa ja kalustossa.

Elinkeinoelämän huomioiminen

Lakiesityksessä keskitytään pääsääntöisesti viranomaisten välisiin seikkoihin. Näkökulmaa tulisi ulottaa myös elinkeinoelämän suuntaan ja etsiä yhteistyön rajapintoja myös operatiivisen tilanteen ulkopuolelta. Lausuntoja pyydetessä olisikin tärkeä huomioida myös elinkeinoelämä ja hyödyntää esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n asiantuntemusta.

- Tilannekuvan osalta toivotaan Elinkeinoelämän liittämistä mukaan. Tilannekuvassa on eri tasoja riippuen tilanteen laajuudesta ja kestoajasta. Reagoivan tilannekuvan lisäksi ennakoivalla tilannekuvalla on arvonsa Elinkeinoelämälle suunnitellussa toiminnan jatkuvuutta.
- Valtakunnallisella ja alueellisella tilannekuvan yksiköllä tulisi olla mahdollisuus jakaa ja vastaanottaa tietoa myös Elinkeinoelämän rajapinnassa.
- Tilannekuvan yhteydessä tulee kiinnittää erityistä huomiota huoltovarmuuskriittisiin yrityksiin

Väestönsuojat

Väestönsuojien ylläpidosta ja kunnostuksesta vastaa rakennuksen omistaja. Väestönsuojien kunnossapitoon ja käyttöönottoon liittyvää osaamista tulisi Suomessa parantaa. Lainsäädännöllä tulisi varmistaa, että pelastuslaitokset huolehtisivat nykyistä paremmin väestönsuojien tarkastamisesta ja asiaan liittyvistä neuvontatehtävistä.

Yhteistyöterveisin

Suomen Palopäällystöliitto – Finlands Brandbefälsförbund ry

Veli-Pekka Ihamäki
puheenjohtaja

Ari Keijonen
toiminnanjohtaja

